080317
Persoonallisuushäiriöiden hoito

Yl juha kemppinen

2. Tavallisen vuorovaikutuksen ongelmista

080317 Persoonallisuushäiriöpotilaiden hoito

http://www.lasbo.org/2010handouts/Handouts-CopingWithDifficultPeople.pdf

080317 Persoonallisuushäiriöpotilaiden hoito

WHAT DO PEOPLE WANT?

ATTENTION	HUOMIOINTIA
ACCEPTANCE	HYVÄKSYNTÄÄ
VALIDATION	VAHVISTUSTA
RESPECT	KUNNIOITUSTA

HOW DO THEY GET IT?

ANY WAY THEY CAN!

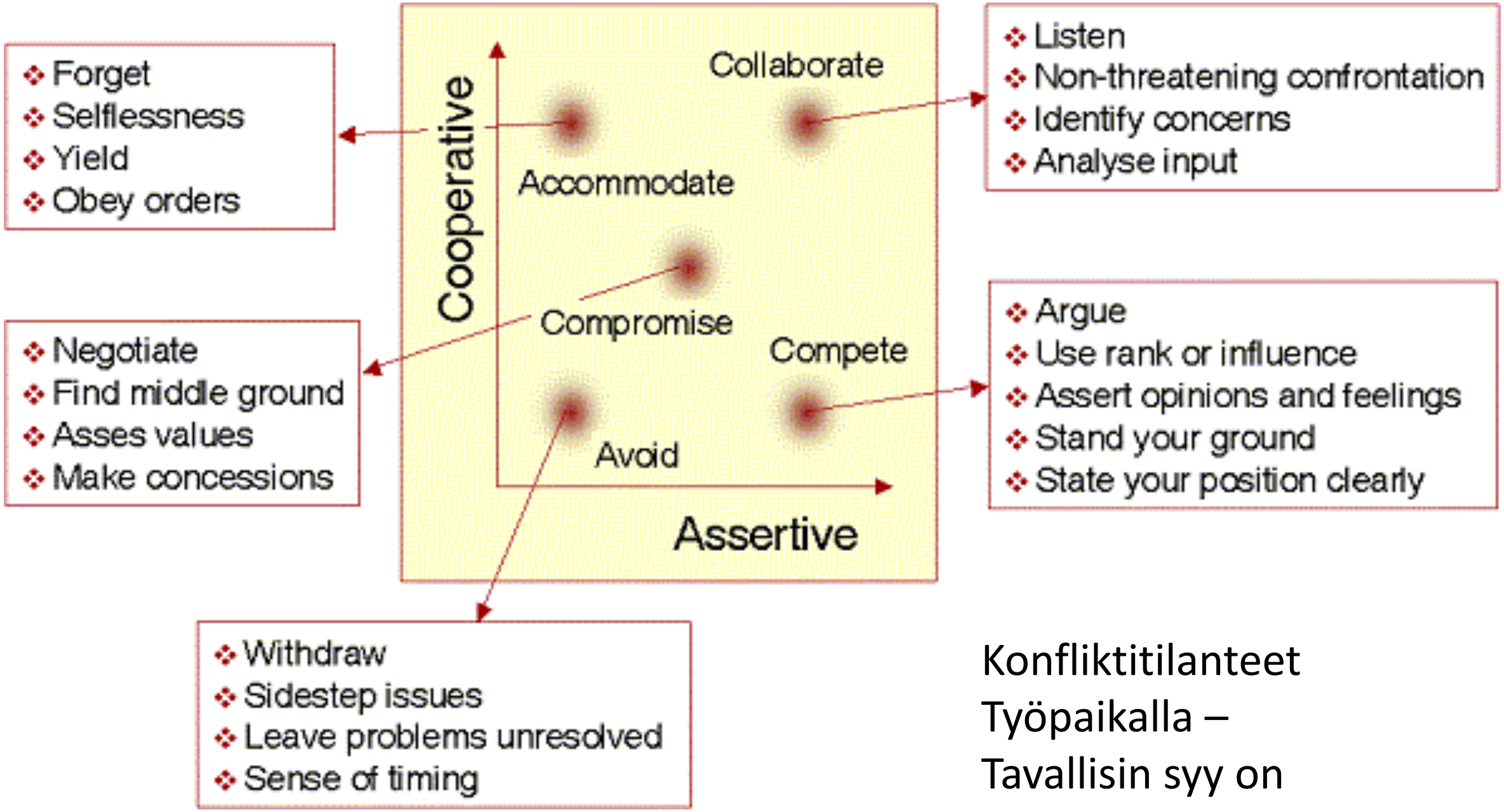
= MILLÄ KEINOLLA HYVÄNSÄ !

http://www.lasbo.org/2010handouts/Handouts-CopingWithDifficultPeople.pdf

080317 Persoonallisuushäiriöpotilaiden hoito

http://www.lasbo.org/2010handouts/Handouts-CopingWithDifficultPeople.pdf

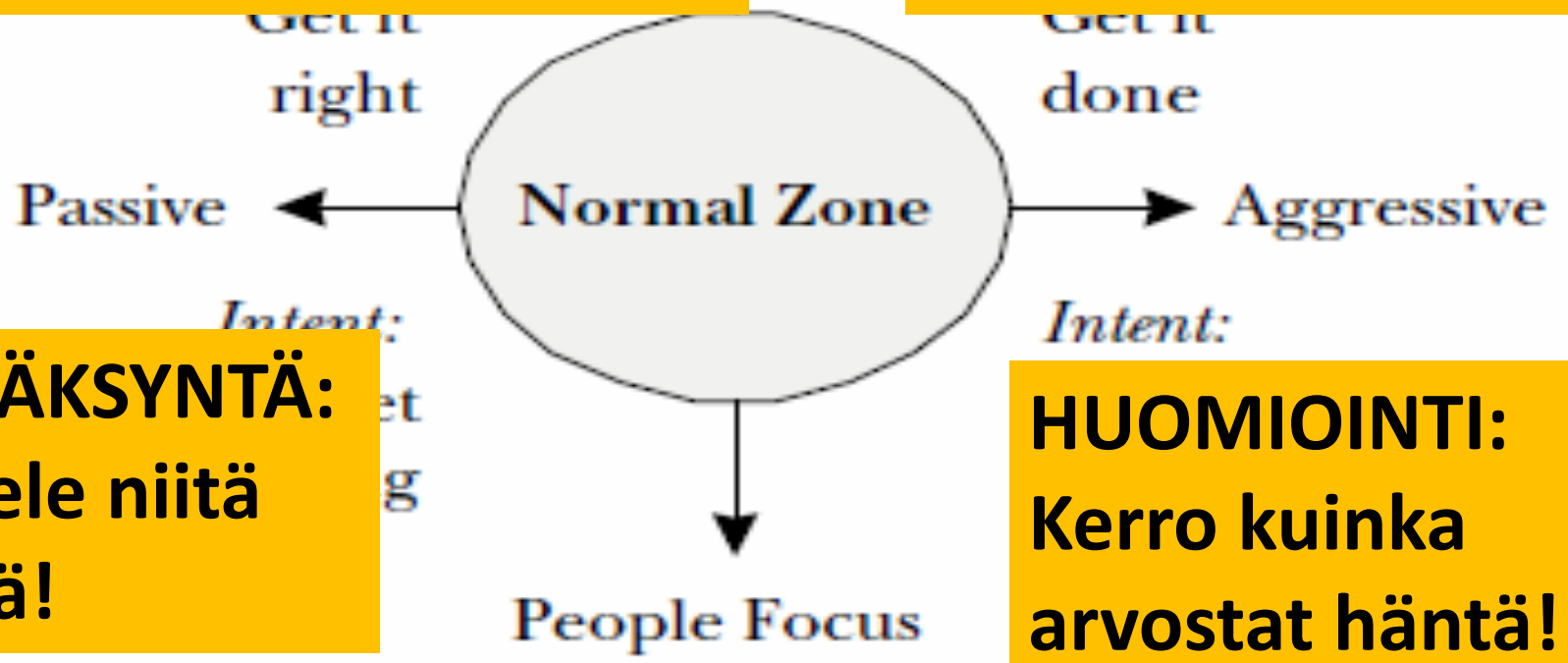

Konfliktitilanteet Työpaikalla – Tavallisin syy on persoonallisuudet

Rick Brinkman, Rick Kirschner: Dealing with people you can´t stand, 2004

TÄYDELLISYYS:
Kiinnitä suurta huomiota yksityiskohtiin!

KONTROLLI:
Kommunikoi lyhyesti, Mene suoraan asiaan!

HYVÄKSYNTÄ:
Juttele niitä näitä!

HUOMIOINTI:
Kerro kuinka arvostat häntä!

http://sirpabs.ilahas.com/ebooks/Social%20Interactions/Dealing%20with%20Difficult%20People%2024%20Lessons%20for%20Bringing%20Out%20the%20Best%20in%20Everyone%20-%20RICK%20BRINKMAN.pdf

4. Persoonallisuus(häiriöiden) hoito-ote

Yl juha kemppinen

Persoonallisuushäiriöiden DSM-IV-tr- ja ICD-10 -diagnoosiluokittelut

Ryhmä A : - *tietty outous ja erikoisuus*

1. **Epäluuloinen persoonallisuus**
2. **Eristäytyvä persoonallisuus**
3. **Psykoosipiirteinen persoonallisuus**

Ryhmä B : - *dramaattisia, emotionaalisia ja epävakaita*

4. **Epäsosiaalinen persoonallisuus**
5. **Epävakaa persoonallisuus**
6. **Huomionhakuinen persoonallisuus**
7. **Narsistinen persoonallisuus**

Ryhmä C : - *ahdistuneita ja pelokkaita*

8. **Estynyt persoonallisuus**
9. **Riippuvainen persoonallisuus**
10. **Pakko-oireinen (obsessiivis-kompulsiivinen) persoonallisuus**
11. **Passiivis-aggressiivinen persoonallisuus**
12. **Depressiivinen persoonallisuus**

- F60 Persoonallisuushäiriöt
- F60.0 Epäluuloinen persoonallisuus
- F60.1 Eristäytyvä (skitsoidi) persoonallisuus
- F60.2 Epäsosiaalinen persoonallisuus
- F60.3 Tunne-elämältään epävakaa persoonallisuus
  - Impulsiivinen / Rajatila
- F60.4 Huomionhakuinen persoonallisuus
- F60.5 Vaativa persoonallisuus
- F60.6 Estynyt persoonallisuus
- F60.7 Riippuvainen persoonallisuus
- F60.8 Muu persoonallisuushäiriö
- F60.9 Määrittämätön persoonallisuushäiriö
- F21 Skitsotyyppinen häiriö (psykoosipiirteinen persoonallisuus)
- F61Sekamuotoiset ja muut persoonallisuushäiriöt
  - F61.0Sekamuotoiset persoonallisuushäiriöt
  - F61.1Häiritsevä persoonallisuusmuutos
- F07Aivosairauden, aivovaurion ja aivojen toimintahäiriön aiheuttamat persoonallisuus- ja käytöshäiriöt
  - F07.0Elimellinen persoonallisuushäiriö
- F62Pitkäaikaiset persoonallisuuden muutokset, jotka eivät aiheudu aivovauriosta tai aivosairaudesta
  - F62.0Tuhoisaa kokemusta seuraava persoonallisuuden muutos
  - F62.1Vakavaa mielenterveyden häiriötä seuraava pitkäaikainen persoonallisuuden muutos
  - F62.8Muu pitkäaikainen persoonallisuuden muutos
  - F62.9Määrittämätön pitkäaikainen persoonallisuuden muutos

Persoonallisuuskysely SCID II yhteenvetotaulukko
Informaation laatu ja täydellisyys 1 (heikko) 2 (kohtalainen) 3 (hyvä) 4 (erinomainen)
Haastattelun kesto ____ min Potilas _____Haastattelija _____

Kysymykset pisteytys:
1 = ei, väärä
2 = kynnysarvo
3 = on, tosi
? = ei tietoa

Saman kriteerin kysymykset

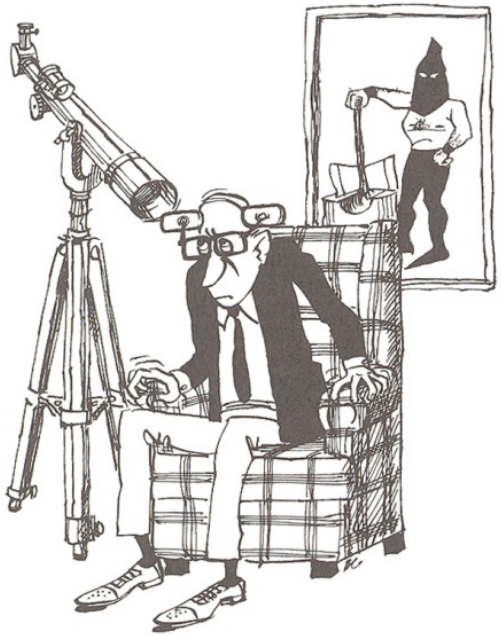
Tarvittavat Dg-kriteerit diagnoosille

F60.6 Estynyt	1	2	3	4	5	6	7						➢4/ 7
F60.7 Riippuvainen	8	9	10	11	12	13	14	15					➢ 5/8
F60.5 Vaativa	16	17	18	19	20	21	22	23,24					➢ 4/8
F60.8 Passiivis-aggressiivinen	25,26	27	28	29	30	31	32						➢ 4/7
F60.8 Depressiivinen	33	34	35	36	37,38	39	40						➢ 5/7
F60.0 Epäluuloinen	41	42	43	44	45	46	47	48					➢ 4/7
F60.8 Psykoosipiirteinen (F21)	49,50, 51	52, 53, 54	55, 56, 57	***+4,5,6,7*** *tarkkailu*	58	59							➢ 5/9
F60.1 Eristäytyvä	60	61	62	63	64	65		***+5*** *krit*	*ei us*	*kottuja*	*ystävi*	*ä*	➢ 4/7
F60.4 Huomionhakuinen	66	67, 68	69	70	71	72		***+3*** *krit* ***+5*** *krit*	*tunteet puhe*	*pinnal ympäri*	*nopea pyöreä*	*vaihtel ei-det*	➢ 5/8
F60.8 Narsistinen	73,74	75, 76	77,7 8	79	80,81	82,83, 84	85,86	87,88	89				➢ 5/9
F60.3x Tunne-elämältään epävakaa	90	91	92,9 3,94, 95	96	97,98	99	100, 101,10 2,103	104					➢ 5/9
F60.2 Epäsosiaalinen Kriteeri C <2 (krit. B>18-v)	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	
F60.2 Epäsosiaalinen Kriteeri C <15v (C jatkuu)	117	118	119										➢2/15:
F60.2 Epäsosiaalinen Kriteeri A > 15v	120	121	122	123	124	125	126			ASP =(C+ B+A)			➢3/7

Pääasiallinen Akseli II diagnoosi (kliinisen huomion pääasiallinen persoonallisuushäiriö) F ___.____ päivämäärä ___/___ 200___

Epäluuloinen persoonallisuus

The Paranoid Personality

Eristäytyvä persoonallisuus

The Schizoid Personality

Psykoosipiirteinen persoonallisuus

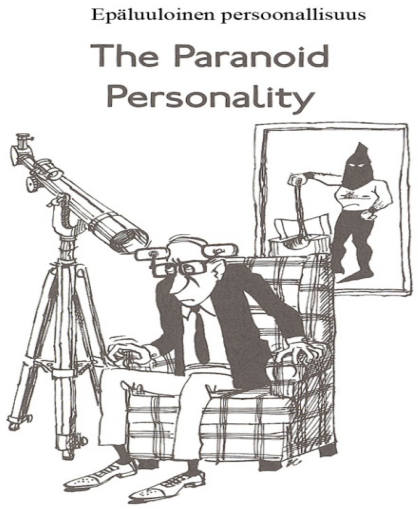
The Schizotypal Personality

1. Epäluuloinen persoonallisuus
2. Eristäytyvä persoonallisuus
3. Psykoosipiirteinen persoonallisuus

Ryhmä A : - *tietty outous ja erikoisuus*

Kuvat kirjasta:
Brian Chapman,
Kirjassa DJ Robinson
The Personality
Disorders Explained, 2nd ed,
2003, Rapid Psychler Press

Epäluuloinen persoonallisuus

EPÄILEVÄ KUMPPANI

Epäluuloinen persoonallisuus

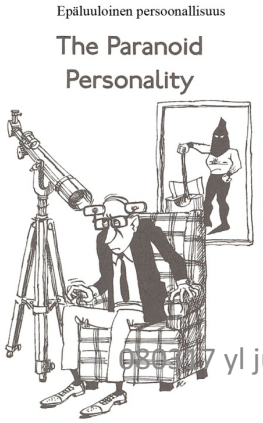
Kuinka tunnistaa epäluuloinen persoonallisuus

- Hän epäilee, että vahingoitat, käytät hyväksi tai jollain tapaa petät häntä.
- Hän vaikuttaa jatkuvasti miettivän, oletko todella uskollinen ja luotettava.
- Hän epäröi uskoutua sinulle ja pelkää kuinka hänen henkilökohtaisia tietojaan käytetään.
- Hän löytää halventavia tai pahaenteisiä merkityksiä sanomistasi asioista – jopa silloinkin kun vilpittömänä tarkoituksenasi on kehua.
- Tuntiessaan itsensä loukatuksi tai halveksutuksi (mitä tapahtuu usein) hän vaikuttaa kantavan kaunaa ikuisesti.
- Hän tuntee herkästi itsensä väärinkohdelluksi tai hyökkäyksen kohteeksi, ja hänen pikaisena vastareaktionaan on suuttumus tai vastahyökkäys.
- Hän vaikuttaa jatkuvasti epäilevän uskollisuuttasi ja kyseenalaistavan lojaalisuuttasi.

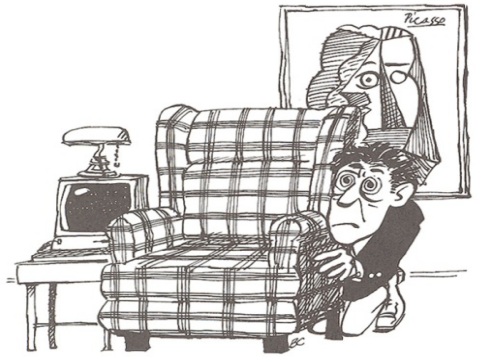
WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet
Klusteri A (outo, omituinen)	***Epäluuloinen persoonallisuus (paranoid)***				
 Para-noidinen	Epäluottamus, epäily	Vaino-harhaiset ajatukset	Aggres-siivinen	Salamyh-käinen	Kyräily, epä-luottamus

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	PPD- Hoitostrategia
Vastaan-otolla PPD: epäluottamus, epäily	Korostunut tunne pelokkuus ja haavoittuvuus	Pelkää, että hoitava henkilö voi satuttaa, väitellä tai aiheuttaa konfliktin	Omaksu ammatillinen asenne Tarjoa selviä selityksiä Ole empaattinen peloille Vältä vainoharhaisten ajatusten suoraa konfrontointia

The Schizoid Personality

Eristäytyvä persoonallisuus

ETÄINEN KUMPPANI

Eristäytyvä persoonallisuus

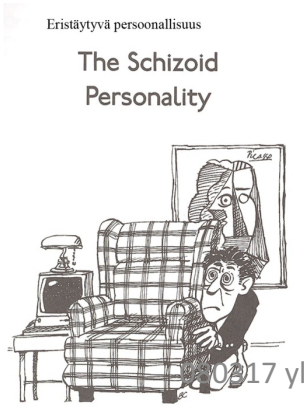
Kuinka tunnistaa eristäytyvä persoonallisuus

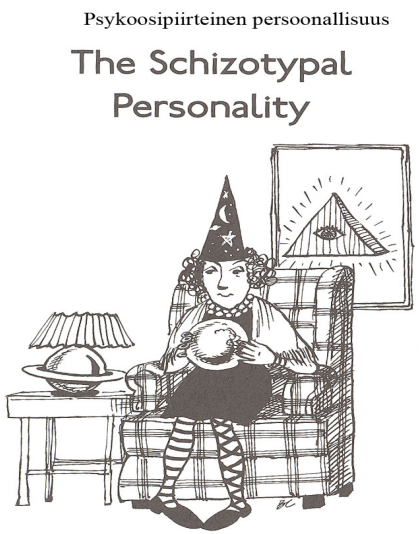
- Hän ei kaipaa läheisiä ihmissuhteita eikä nauti niistä, ja saattaa vaikuttaa suhtautuvan apaattisesti teidänkin suhteeseenne.
- Hän tavallisesti valitsee yksinäisiä aktiviteetteja ja suosii niitä enemmän kuin ajanviettoa sinun kanssasi.
- Hän osoittaa hyvin vähän tai ei ollenkaan kiinnostusta seksiin.
- Hyvin harvat aktiviteetit tai kokemukset vaikuttavat tuovan hänelle nautintoa.
- Perheenjäsenten lisäksi hänellä ei ole ollenkaan läheisiä ystäviä tai uskottuja.
- Hän vaikuttaa välinpitämättömältä muiden ihmisten kehujen ja kritiikin suhteen.
- Häntä voisi parhaiten kuvailla "kylmäksi", "etäiseksi" ja "tunteettomaksi".

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet
Klusteri A (outo, omituinen)	***Eristäytyvä persoonallisuus (schizoid)***				
 Eristäytyvä	Irrallisuus, viileys	Oudot ajatukset	Rajoittuneet tunneilmaisut	Outous, omituisuus	Yksineläjä

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaanotolla ScP: Sosiaalinen eristäytyminen, emootioiden rajoittaminen	Ahdistuneisuus, koska on pakotettu kontaktiin toisten kanssa	Viivyttelee hoitoon hakeutumista, vaikuttaa ei-ymmärtävältä ja ei-kiitolliselta	Omaksu ammatillinen asenne Tarjoa selviä selityksiä Vältä liiallista henkilökohtaisiin ja sosiaalisiin kysymyksiin puuttumista

Psykoosipiirteinen persoonallisuus

OUTO KUMPPANI

Skitsotyyppinen persoonallisuus

Kuinka tunnistaa skitsotyyppinen persoonallisuus

- Hänen ajatuksiaan voitaisiin useimmiten parhaiten kuvailla kummallisiksi – ystäväsi ja perheesi sanovat häntä "oudoksi".
- Hän uskoo, että neutraaleilla tapauksilla tai sattumanvaraisilla tapahtumilla on erityistä merkitystä tai painoarvoa hänelle.
- Hänellä on outo tapa hahmottaa asioita, ja hämmennyt joskus siitä mitä hän kertoo nähneensä tai kokeneensa.
- Hänellä on välillä omituinen tapa puhua ja huomaat, että toiset hämmentyvät tai pelästyvät asioista, joita hän tekee tai sanoo.
- Hän muuttuu välillä epäluuloiseksi.
- Hänen tunteensa vaikuttavat usein asiaankuulumattomilta tai oudoilta.
- Hänen vaatteensa ja olemuksensa ovat usein omituisia.
- Hänellä on hyvin vähän läheisiä ystäviä parisuhteenne ulkopuolella.
- Hän tuntee olonsa usein epämukavaksi sosiaalisissa tilanteissa sen vuoksi miten muut reagoivat hänen outoon käytökseensä.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

Klusteri A ***Psykoosipiirteinen persoonallisuus (Schizotypal , IDC-10 psychotic)***
(outo, omituinen)

Psykoosi-piirteinen

Eriskum-mallisuus

Omituisia ajatuksia, vihjaileva, taikauskoinen, outo puhe

Rajoittuneet tunneilmaisut, sosiaalisesti ahdistunut

Eris-kummal-lista

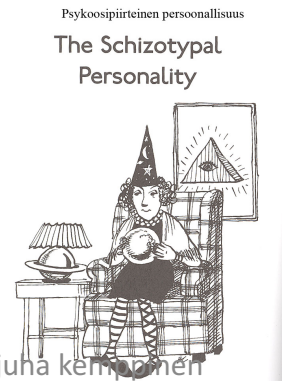
Yksin-eläjä

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia

Vastaan-otolla StP: Omituiset uskomukset, sosiaalisesti eristäytyvä

Oudot sairaus-tulkinnat, ahdistuneisuus koska on pako-tettu kontaktiin toisten kanssa

Viivyttelee hoitoon hakeutumista, oudot uskomukset, omituinen käytös

Omaksu ammatillinen asenne

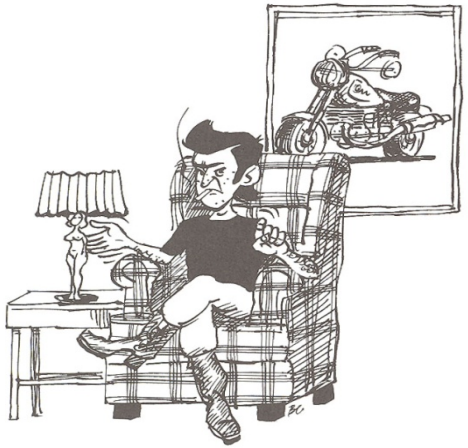
Tarjoa selviä selityksiä

Siedä omituisia uskomuksia ja käyttäytymistä

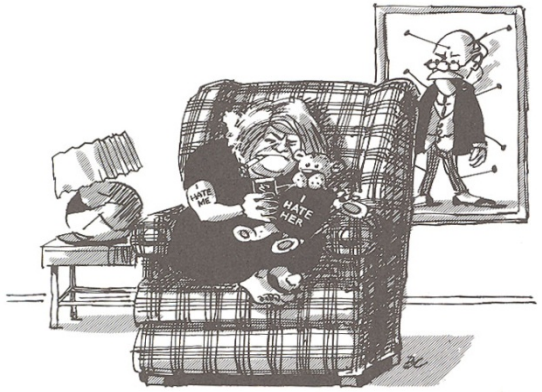
Vältä liiallista henkilö-kohtaisiin ja sosiaalisiin kysymyksiin puuttumista

Epäsosiaalinen persoonallisuus

The Antisocial Personality

Chapter 7.
The Borderline Personality

Huomionhakuinen persoonallisuus

The Histrionic Personality

4. **Epäsosiaalinen persoonallisuus**
5. **Epävakaa persoonallisuus**
6. **Huomionhakuinen persoonallisuus**
7. **Narsistinen persoonallisuus**

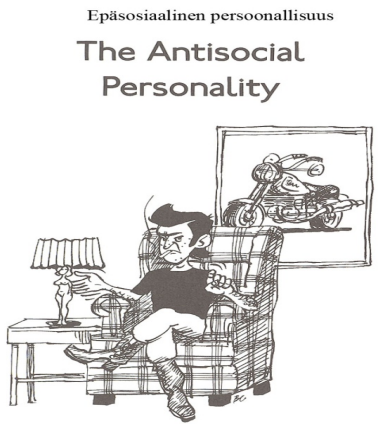
Narsistinen persoonallisuus

The Narcissistic Personality

Ryhmä B : - *dramaattisia, emotionaalisia ja epävakaita*

Kuvat kirjasta:Brian Chapman,
Kirjassa DJ Robinson
The Personality Disorders Explained, 2nd ed,
2003, Rapid Psychiler Press

Epäsosiaalinen persoonallisuus

Epäsosiaalinen Persoonallisuus

Kuinka tunnistaa epäsosiaalinen persoonallisuus

- Hän ryhtyy laittomuuksiin, on saattanut joutua pidätetyksi, tai hänellä on ollut ongelmia lain kanssa.
- Hän on valehdellut, pettänyt tai huijannut sinua edistääkseen omaa nautintoaan tai tarpeitaan.
- Hän on impulsiivinen, ei suunnittele etukäteen eikä mieti seuraamuksia.
- Hän on ollut fyysisesti aggressiivinen, hyökkäävä tai ärtyisä sinua kohtaan.
- Hän on osoittanut röyhkeää välinpitämättömyyttä turvallisuuttasi tai hyvinvointiasi kohtaan.
- Hän ei ole pystynyt hankkimaan pysyvää työtä eikä kunnioittamaan taloudellisia velvollisuuksia.
- Hän osoittaa katumuksen puutetta ja välinpitämättömyyttä, tai järkeilee käytöstään kun satuttaa sinua, kohtelee sinua väärin tai varastaa sinulta.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

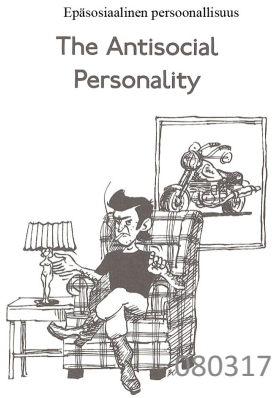
Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

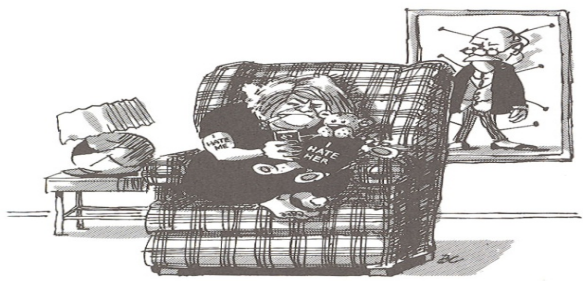
Klusteri B ***Epäsosiaalinen persoonallisuus (Antisocial)***
(dramaattinen, emotionaalinen, arvaamaton)

Epäsosi-aalinen	Moraalinen kypsymättö-myys	Ei ole sisäistettyjä moraalisia normeja	Aggres-siivinen	Rikkoo toisten oikeuksia, rikollisuutta	Useita hyväksi-käyttö-suhteita

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaan-otolla ASP: ei huomioi toisten oikeuksia	Vihaisuus, oikeutettu pelon maskeeraus	Vihaisuus, impulsiivisuus, petos, valehtelu, manipuloiva käyttäytyminen	Huolellisesti tutki huolenaiheita ja - motiiveja Kommunikoi selvästi ja ei-rankaisevalla tavalla Aseta selvät rajat

Epävakaa persoonallisuus

Epävakaa persoonallisuus

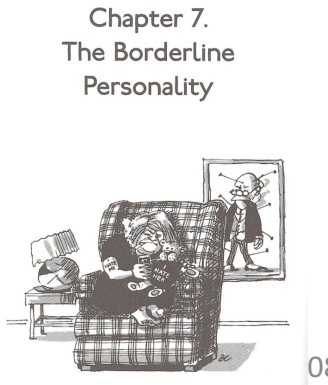
Kuinka tunnistaa epävakaa persoonallisuus

- Hän pelkää äärimmäisen paljon hylkäystä, ja usein tulkitsee käytöksesi torjuvaksi.
- Hänellä on ollut useita kiihkeitä, epävakaita ja ailahtelevia suhteita.
- Hänellä on hyvin hauras minäkäsitys.
- Hänellä on taustalla impulsiivista käytöstä (esim. äkillistä rahan tuhlausta, seksiä, aineiden käyttöä, holtitonta ajamista, ahmimista).
- Hän on käyttäytynyt itsetuhoisesti tai viillellyt itseään.
- Hänellä on voimakkaita mielialanvaihteluita (esim. masennuksen, ahdistuksen ja suuttumuksen välillä).
- Hän tuntee jatkuvasti olonsa "tyhjäksi" ja tylsistyneeksi.
- Hän saattaa suuttua asiaankuulumattomasti ja hyökätä verbaalisesti tai fyysisesti.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet
Klusteri B ***Epävakaa persoonallisuus (Borderline)*** (dramaattinen, emotionaalinen, arvaamaton)					
	Epä-vakaa	Impulsiivi-suus	Hylätyksi tulemisen odotus, itsen ja muiden yli- ja aliarvioinnin vaihtelu	Impulsiivi-suus, aggres-siivisuus, masennus	Taistelee toisten kanssa, itsen vahingoit-taminen	Useita suhteita, joissa hätääntyneitä yrityksiä välttää hylkäys

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaan-otolla BPD: epävakaisuus vuorovaikutus-suhteissa, omakuvassa ja affekteissa, huomattava impulsiivisuus	Pelottavat mielikuvat sairaudesta	Pelko torjumisesta ja hylkäämisestä, itsetuhoiset teot, hoitavan henkilön ihailun ja aliarvioinnin vaihtelu	Vältä liiallista tutta-vallisuutta Ohjelmoi säännölliset vierailuajat Tarjoa selviä, ei-teknisiä selityksiä Siedä vihanpurkauksia, mutta aseta rajat Ylläpidä tietoisuutta henkilökohtaisista tunteista

Huomionhakuinen persoonallisuus

The Histrionic Personality

Huomionhakuinen persoonallisuus

Huomionhakuinen persoonallisuus

Kuinka tunnistaa huomionhakuinen persoonallisuus

- Hän tuntee olonsa epämukavaksi tilanteissa, joissa ei ole huomion keskipisteenä.
- Hän on usein muita kohtaan seksuaalisesti viettelevä tai provosoiva.
- Hänellä on taipumusta pinnalliseen käytökseen, joka vaihtelee nopeasti.
- Hän käyttää hyväkseen fyysistä ulkomuotoa vetääkseen huomion itseensä.
- Hänen puheensa on vaikutusaltista eikä kovin yksityiskohtaista.
- Hänen käytöksensä on usein kovin dramaattista, liioiteltua ja teatraalista.
- Hän on hyvin altis vaikutuksille.
- Hän uskoo, että hänen ihmissuhteensa ovat läheisempiä ja kiihkeämpiä kuin ne oikeasti ovatkaan.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

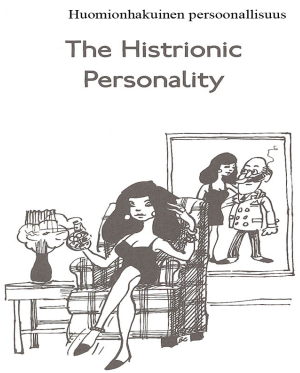
Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

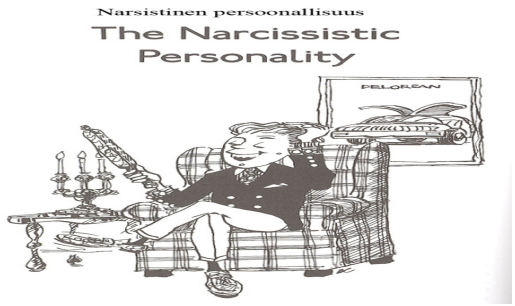
Klusteri B ***Huomionhakuinen persoonallisuus (Histrionic)***
(dramaattinen, emotionaalinen, arvaamaton)

Huomion-hakuinen	Hyväksi-käyttävä huomion etsiminen	Uskomus oikeutetusta toisten huomiosta mihin hintaan tahansa	Pinnalli-suus	Teatraalista, hyväksi-käyttävää huomion etsimistä	Useita pinnallisia suhteita

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaan-otolla HPD: ylenmääräinen huomionhakuinen käyttäytyminen, emotionaalisuus	Tunne uhatusta viehättävyydestä ja itsearvostuk-sesta	Ylidramaattinen, huomiota hakeva käyttäytyminen, kyvyttömyys keskittyä faktoihin ja yksityiskohtiin, somatisointi	Vältä liiallista tutta-vallisuutta Osoita ammatillista hienotunteisuutta tunteille Korosta objektiivisia asioita

Narsistinen persoonallisuus

ITSEKESKEINEN KUMPPANI

Narsistinen persoonallisuus

Kuinka tunnistaa narsistinen persoonallisuus

- Hänellä on liioiteltu kuva omasta tärkeydestään ja hän usein suurentelee omia lahjojaan ja saavutuksiaan.
- Hänellä on jatkuvasti mielessä menestykseen, valtaan, kauneuteen tai ihanteelliseen rakkauteen liittyvät fantasiat.
- Hän uskoo olevansa "erityinen" ja että häntä voivat ymmärtää tai hänen tulisi olla tekemisissä vain toisten erityisten, lahjakkaiden tai kuuluisien ihmisten kanssa.
- Hän vaatii, että tarjoat ylenmääräistä ja jatkuvaa ihailua.
- Hän tuntee vahvasti olevansa oikeutettu; hän odottaa saavansa muilta erityiskohtelua tai muiden automaattisesti noudattavan hänen toiveitaan.
- Hän hyödyntää muita ihmisiä, usein käyttäen hyväksi sinua ja muita omien pyrkimystensä toteuttamiseksi.
- Hän ei vaikuta tuntevan myötätuntoa, ei tunnista muiden tunteita tai tarpeita eikä vastaa niihin.
- Hän kadehtii usein muita tai uskoo, että muut kadehtivat häntä.
- Hänen asenteensa ja käytöksensä on usein ylimielistä.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

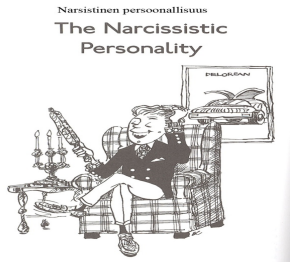
Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

Klusteri B ***Narsistinen persoonallisuus (Narsistic , ei ICD-10)***
(dramaattinen, emotionaalinen, arvaamaton)

Narsis-tinen	Itse-tärkeys, mahti-pontisuus	Uskomus oikeutetusta VIP-hoidosta, koska he ovat parempia kuin muut	Vaatii ihailua ja tulee vihai-seksi tai masen-tuneeksi ellei ihailun tarve tyydyty	Ihailun etsimistä	Useita suhteita, jotka epä-onnistuvat saavuttaa korkeita odotuksia

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaan-otolla NPD: Mahtipontisuus, tarve ihailulle, empatian puute	Ahdistus aiheutuu henkilö-kohtaisen riittämättö-myyden epäilyistä	Vaativa, ihailun oikeutuksen asenne, sairauden kieltäminen, hoitavan henkilön kehumisen ja aliarvioinnin vaihtelu	Vahvista huolenaiheet Anna huomiota ja tosiasioihin perustuvia vastauksia kysymyksiin Kanavoi potilaan kyvyt käsittelemään sairautta

8.6.05 juha kemppinen

The Avoidant Personality

Riippuvainen persoonallisuus

The Dependent Personality

Vaativa persoonallisuus

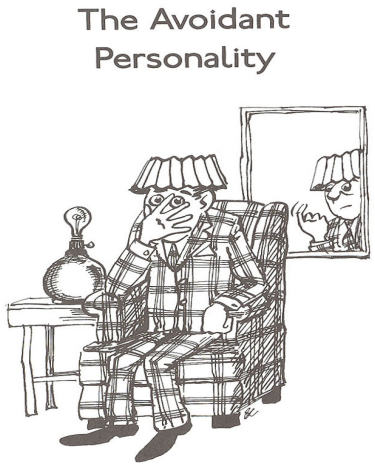
The Obsessive-Compulsive Personality

8. **Estynyt persoonallisuus**
9. **Riippuvainen persoonallisuus**
10. **Pakko-oireinen (obsessiivis-kompulsiivinen) persoonallisuus**

Ryhmä C : - *ahdistuneita ja pelokkaita*

Kuvat kirjasta:
Brian Chapman, Kirjassa DJ Robinson
The Personality Disorders Explained, 2nd ed, 2003, Rapid Psychler Press

Estynyt persoonallisuus

PELOKAS KUMPPANI

Estynyt persoonallisuus

Kuinka tunnistaa estynyt persoonallisuus

- Hän välttelee työhön liittyviä toimintoja, joihin kuuluu paljon kontaktia muiden ihmisten kanssa, koska pelkää arvostelua, paheksuntaa tai torjuntaa.
- Hän ei halua tutustua muihin ihmisiin ellei ole varma, että hänestä pidetään.
- Hän ei herkästi kerro asioistaan läheisessä tai intiimissä suhteessa pelosta, että hänet nolataan tai häntä ivataan.
- Sosiaalisissa tilanteissa hän miettii jatkuvasti arvostellaanko häntä tai torjutaanko hänet.
- Hän on estynyt ja vaivautunut uusissa sosiaalisissa tilanteissa, koska tuntee itsensä riittämättömäksi.
- Hän pitää omia sosiaalisia taitojaan puutteellisina, pitää itseään henkilökohtaisesti vastenmielisenä ja sosiaalisesti alempiarvoisempana.
- Hän on usein vastahakoinen ottamaan henkilökohtaisia riskejä tai osallistumaan uusiin aktiviteetteihin, koska ne saattavat olla liian nolostuttavia.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

Klusteri C ***Estynyt persoonallisuus (Avoidant)***
(ahdistunut, pelokas)

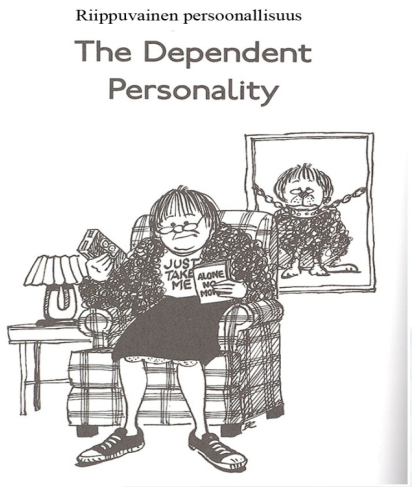
estynyt	Ujous	Uskomus että heidät hylätään toisten taholta	Hylkäämisen pelko	Sosiaalinen vetäytyminen	Yksin-eläjä

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia

Vastaan-otolla APD: Sosiaalisesti estynyt, koska pelkää torju-mista tai nöyryytystä	Korostunut tunne riittämättö-myydestä, heikko itsetunto	Pidättää infor-maatiota, välttää kyselyä tai erimielisyyttä hoitavan henkilön kanssa	Tarjoa rauhoittelua Vahvista huolenaiheet Rohkaise kertomaan oireista ja huolenaiheista

Riippuvainen persoonallisuus

TAKERTUVA KUMPPANI

Riippuvainen persoonallisuus

Kuinka tunnistaa riippuvainen persoonallisuus

- Hänellä on vaikeuksia tehdä jokapäiväisiä päätöksiä ilman neuvoja ja vakuuttelua sinulta ja muilta.
- Hän haluaa sinun tai jonkun muun ottavan vastuun useimmista hänen elämänsä osa-alueista.
- Hänellä on vaikeuksia olla eri mieltä tai ottaa vastakkainen mielipide muihin pelosta, että häntä paheksutaan tai häntä ei tueta.
- Hänellä on vaikeuksia aloittaa projekteja tai tehdä asioita itse, koska hän ei luota taitoihinsa tai arvostelukykyynsä.
- Hän näkee paljon vaivaa saadakseen hoivaa ja tukea muilta, ja joskus jopa tarjoutuu tekemään epämiellyttäviä asioita ruokkiakseen tätä tarvetta.
- Hän usein tuntee olonsa epämukavaksi ja avuttomaksi ollessaan yksin, koska hän pelkää suuresti ettei kykene huolehtimaan itsestään.
- Hän etsii pikaisesti ja hätäisesti uusia suhteita saadakseen hoivaa ja tukea kun läheinen ihmissuhde päättyy.
- Hän syventyy epärealistisen paljon pelkoihinsa, että joutuu huolehtimaan itsestään.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet

Klusteri C ***Riippuvainen persoonallisuus (Dependent)***
(ahdistunut, pelokas)

Riippu-
vainen

Itsenäi-
syyden
puute

Uskomus
että he eivät
voi toimia
itsenäisesti

Itsenäi-
syyden,
autonomian
pelko

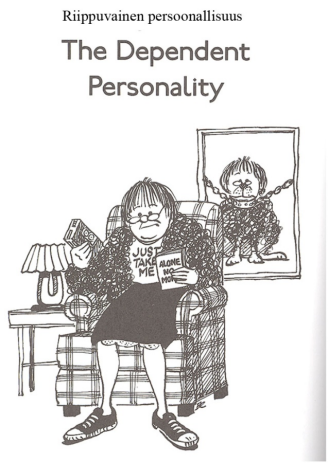
Kieltäytyy
ottamasta
vastuuta
päätöksen
teosta,
tarrautuu

Useita
suhteita,
joissa he
ovat täysin
riippuvaisia
partneristaan

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia

Vastaan-
otolla DPD:
Ylenmääräinen
tarve tulla
huolehdituksi,
alistuva ja
tarrautuva
käyttäytyminen

Hylkäämisen
pelko,
avuttomuus

Välittömät
vaatimukset
huomiosta,
sairaus-
käyttäytymisen
pitkittyminen
saadakseen
huomiota ja
huolenpitoa

Tarjoa rauhoittelua

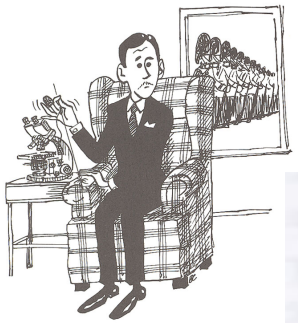
Ohjelmoi säännölliset
vastaanottoajat

Aseta realistiset rajat
saavutettavuudelle

Ohjelmoi aikoja myös
muille työntekijöille, jotka
tukevat potilasta

Vältä hylkäämästä
potilasta

The Obsessive-Compulsive Personality

Vaativa persoonallisuus

JOUSTAMATON KUMPPANI

Vaativa persoonallisuus

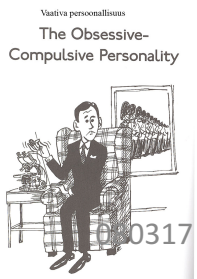
Kuinka tunnistaa vaativa persoonallisuus

- Hän miettii niin paljon yksityiskohtia, sääntöjä, listoja, järjestystä ja aikatauluja, että toiminnan tarkoitus ja nautinto katoavat.
- Hän on niin täydellisyyttä tavoitteleva, että tehtävät eivät tule tehdyksi.
- Hän liiallisesti omistautuu työlle ja tuotteliaisuudelle ihmissuhteiden, hauskanpidon ja vapaa-ajan aktiviteettien kustannuksella.
- Hän on ylitunnollinen ja joustamaton moraalin ja eettisten sääntöjen suhteen.
- Hän ei pysty heittämään pois vanhoja, kuluneita tai arvottomia esineitä edes silloin kun niillä ei ole mitään tunnearvoa.
- Hän ei pidä tehtävien tai työn delegoinnista muille, ellei työtä tehdä juuri hänen tavallaan.
- Hän käyttää rahaa nuukasti itseensä ja muihin.
- Hän on joustamaton ja itsepäinen, ja hänellä on vahva kontrolloinnin tarve.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Pers.häiriö	Suurin kl.piirre	Kognitio	Affekti	Käyttäyt.	Ihmissuhteet
Klusteri C (ahdistunut, pelokas)	***Vaativa, Pakko-oireinen persoonallisuus (Obsessive-compulsive)***				
OCD 	Täydel-lisyyden tavoittelu	Uskomus että turval-lisuus ja varmuus voidaan yllä-pitää järjestyksen pitämisellä	Epätäy-dellisyyden pelko	Yksityis-kohtainen sääntöjen noudattaminen deadline´sta ja yleisistä tavoitteista välittämättä	Useita suhteita, joissa heidän kylmyys ja tarve kontrol-loida aiheuttaa konflikteja

Pers.häiriö	Kokemus sairaudesta	Ongelmallinen käytt.	Hoitostrategia
Vastaan-otolla OCD: Syventyminen järjestykseen, täydellisyyteen ja kontrolliin	Pelko kontrollin menettämisestä kehollisten toimintojen ja emootioiden suhteen	Pelko luopua kontrollista, ylenmääräinen kysely ja huomio yksityiskohdille, vihaisuus rutiinien häiriintymistä	Suorita perusteellinen anamneesi ja tutkimukset Tarjoa perinpohjaisia selityksiä Älä korosta epävarmuutta Rohkaise potilasta osallistumaan hoitoon

Ryhmien ulkopuoliset persoonallisuudet

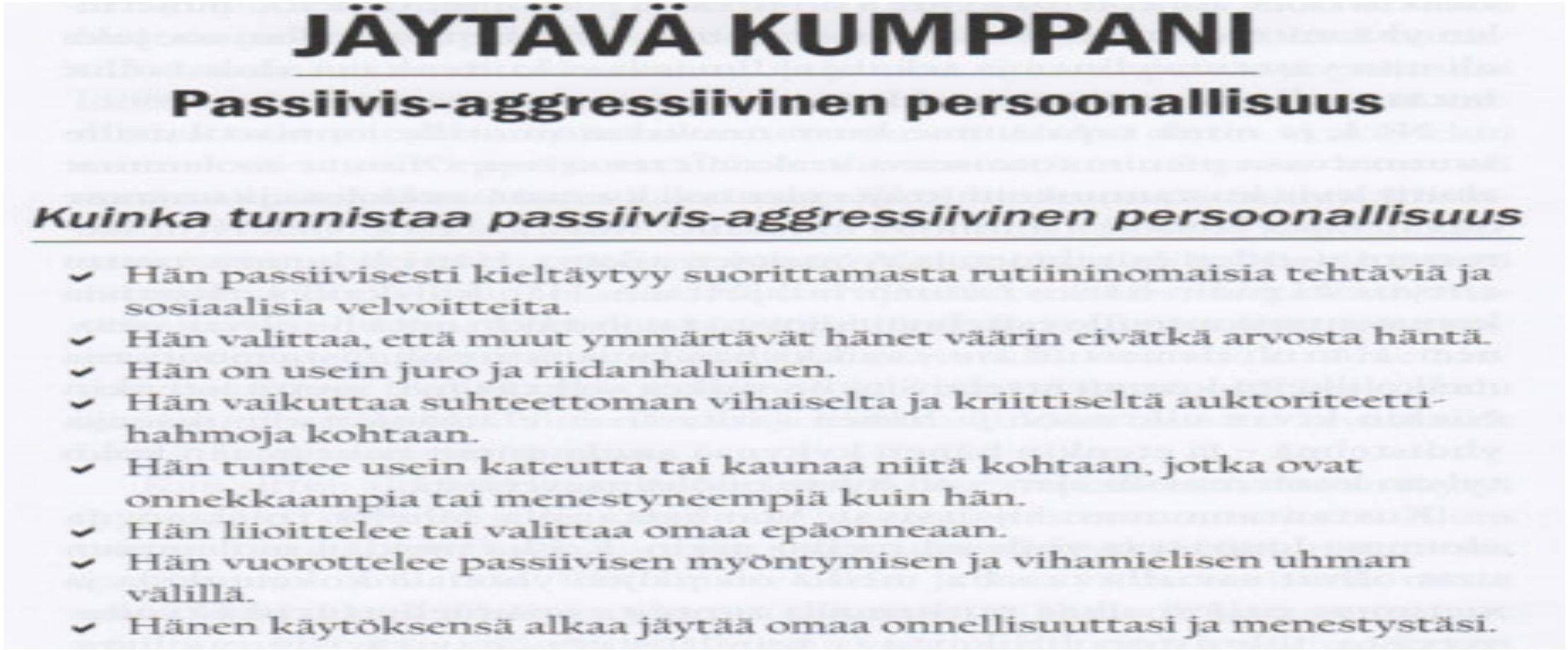
”Mielensäpahoittaja”

11. **Passiivis-aggressiivinen (negativistinen) persoonallisuus**
12. **Depressiivinen persoonallisuus**

Passiivis-aggressiivinen (kielteinen) persoonallisuus

JÄYTÄVÄ KUMPPANI

Passiivis-aggressiivinen persoonallisuus

Kuinka tunnistaa passiivis-aggressiivinen persoonallisuus

- ✔ Hän passiivisesti kieltäytyy suorittamasta rutiininomaisia tehtäviä ja sosiaalisia velvoitteita.
- ✔ Hän valittaa, että muut ymmärtävät hänet väärin eivätkä arvosta häntä.
- ✔ Hän on usein juro ja riidanhaluinen.
- ✔ Hän vaikuttaa suhteettoman vihaiselta ja kriittiseltä auktoriteetti-hahmoja kohtaan.
- ✔ Hän tuntee usein kateutta tai kaunaa niitä kohtaan, jotka ovat onnekkaampia tai menestyneempiä kuin hän.
- ✔ Hän liioittelee tai valittaa omaa epäonneaan.
- ✔ Hän vuorottelee passiivisen myöntymisen ja vihamielisen uhman välillä.
- ✔ Hänen käytöksensä alkaa jäytää omaa onnellisuuttasi ja menestystäsi.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

Passiivis-aggressiivinen (kielteinen) persoonallisuus

näkemys itsestä ***:*** - itseriittoisia, haavoittuva kontrollille ja estämiselle

näkemys toisista : - tunkeilevia, vaativia, sekaantuvia, kontrolloivia, hallitsevia

perususkomukset : - muut häiritsevät toimintavapauttani, muiden kontrolli on sietämätöntä, täytyy tehdä asiat omalla tavallani

Perusstrategiat: - passiivinen vastustus, pinnallinen alistuminen, välttelee, kiertelee sääntöjä

- **” Mielensäpahoittaja”**

A. Beck et al, 1990,Cognitive Therapy of Personality Disorders

inen, 2000

Depressiivinen persoonallisuus
(EI SAA olla depressiossa potilas)

APEA KUMPPANI

Depressiivinen Persoonallisuus

Kuinka tunnistaa depressiivinen persoonallisuus?

- Hänen peruskäytöstään määrittää apeus, ilottomuus ja onnettomuus.
- Hänen minäkuvaansa määrittää riittämättömyyden, arvottomuuden ja heikon itsetunnon tuntemukset.
- Hän on kriittinen, syyttelevä ja negatiivinen itseään kohtaan.
- Hänellä on taipumus synkistellä ja murehtia.
- Hän on negatiivinen, kriittinen ja tuomitseva sinua ja muita kohtaan.
- Hän suhtautuu pessimistisesti melkein kaikkeen.
- Hänellä on taipumus tuntea syyllisyyttä ja katumusta.

WB Johnson & K Murray: Hullun Rakas – Näin selviät kumppanisi persoonallisuushäiriöstä (2007, suom 2012)

TABLE 16.2. Assessing Personality Disorder in Mental Health Patients

1. In general, do you have difficulty making and keeping friends?
2. Would you normally describe yourself as a loner?
3. In general, do you trust other people?
4. Do you normally lose your temper easily?
5. Are you normally an impulsive sort of person?
6. Are you normally a worrier?
7. In general, do you depend on others a lot?
8. In general, are you a perfectionist?

Note. From "Standardised Assessment of Personality—Abbreviated Scale (SAPAS): Preliminary Validation of a Brief Screen for Personality Disorder" by Paul Moran, Morven Leese, Tennyson Lee, Paul Walters, Graham Thornicroft, and Anthony Mann, 2003, *British Journal of Psychiatry, 183,* 228–232. Copyright 2003 by the Royal College of Psychiatrists. Reprinted by permission.